

UDC (УДК) 167(005:001)
JEL Classification: A 23; B 41; C 10

Сибірна Рома Іллінічна,
доктор біологічних наук, професор,
академік АНВО України,
професор кафедри теоретичної психології
Львівського державного університету внутрішніх справ,
професор кафедри кримінального права і процесу
Національного університету «Львівська політехніка»
(Львів, Україна)
e-mail: roma.sybirna@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5704-2004

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У НАУКОВОМУ ДОСЛІДЖЕННІ

Анотація. Показано, що аналітика як різновид науково-дослідної роботи у науковому дослідженні займається створенням нової інформації шляхом інтелектуального перероблення наявних відомостей для конкретної мети і ґрунтується на науковій основі.

У науковому дослідженні аналітика є творчим процесом цілеспрямованої інтелектуальної діяльності, що передбачає створення нових знань і забезпечується загальнонауковими аналітичними методами та технологіями, більшість з яких є конструктивними аналітичними процедурами, що активують не тільки усвідомлюване науковцем знання, а й інтуїтивне.

Зазначено, що для успішної реалізації наукової діяльності потрібно створювати можливості для широкого застосування методів пізнавальної діяльності, кожен із яких є сукупністю конкретних прийомів, правил, принципів і алгоритмів аналітичної роботи, що склалися у певну систему в процесі розвитку та становлення науки.

Ключові поняття: наукове дослідження, аналітична діяльність, системний аналіз, інформаційна аналітика, інституціоналізація, прогнозування.

Sybirna Roma,
Doctor of Biology, Professor, Academician of the HEAS of Ukraine,
Professor of the Department of Theoretical Psychology,
Lviv State University of Internal Affairs;
Professor of the Department of Criminal Law and Procedure,
Lviv Polytechnic National University
(Lviv, Ukraine)
e-mail: roma.sybirna@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5704-2004

PECULIARITIES OF ANALYTICAL ACTIVITY IN SCIENTIFIC RESEARCH

Abstract. It is shown that analytics as a kind of research work in scientific research deals with the creation of new information through the intellectual processing of existing information for a specific purpose and is based on a scientific basis.

In research, the analyst acts as a creative process of purposeful intellectual activity, which involves the creation of new knowledge and is provided by general scientific analytical methods and technologies, most of which are creative analytical procedures that mobilize not only conscious knowledge but also unconscious, intuitive.

Today, the most common methods used at the analytical stage of research in the methodology of scientific knowledge include: systems analysis, functional analysis, structural analysis, retrospective analysis, information analysis, comparative analysis, situational analysis, classification analysis, text analysis.

In the process of analytical activity, both general scientific and special scientific methods are used. In addition, the methods of exclusion, mosaic, empathy, formalization, prediction, decomposition, and communication have proven themselves well in analytical work.

All of these methods are interrelated because they are based on basic mental operations. In the process of analytical work should be used not pure methods, but their combination. The choice of types and methods of analysis should be entirely determined by the purpose and objectives of scientific research.

For the successful implementation of scientific activities should create opportunities for widespread use of methods of cognitive activity, each of which is a set of specific principles, rules, techniques and algorithms of analytical work, formed in a certain system in the development and formation of science.

Key concepts: scientific research, analytical activity, system analysis, information analytics, institutionalization, forecasting.

DOI 10.32518/2617-4162-2021-4-49-55

Вступ

Як відомо, наукове пізнання охоплює факти, співвідношення між ними, експерименти, гіпотези, теорії. В науці використовується чимало методів, підходів і прийомів, які пов'язуються між собою логічно, структурно й у процесі дослідження. Поряд із філософськими, загальнонауковими методами є конкретно-наукові методи, які широко застосовуються в окремих галузях знань [1, с. 93; 2, с. 361; 3]. Водночас у сучасному суспільстві дуже загострюється проблема достовірності інформації, що обумовлено збільшенням її обсягів, ускладненням соціальних комунікацій та їх віртуалізацією. Зокрема, вся оброблена інформація у науково-дослідному процесі ретельно аналізується. При цьому важливе місце відводиться аналізу явищ і процесів, а, відповідно, систематичне та комплексне проведення аналізу вимагає правильної організації аналітичної роботи.

Недавнім часом чимало наукових досліджень присвячуються питанням інформаційного аналізу та синтезу, якими займалися Д. І. Блюменау, І. Н. Кузнецов та ін. Інформаційно-аналітичний процес як один із напрямів інформаційної діяльності та як процес семантичної обробки даних розглядали Г. Сілкова, Д. І. Пушкашу, П. Ю. Конотопов. Окрім того, В. Ступак вивчав особливості науково-аналітичної діяльності в галузі суспільних наук. Зокрема, В. Г. Андрійчук уважає, що під час розроблення багатьох проблем виникає потреба в обґрунтуванні локальних принципів, які можуть становити наукову новизну дослідження.

Водночас нині викликає зацікавленість дослідження особливостей аналітичної діяльності у процесі наукових досліджень і розробок.

Метою статті є вивчення особливостей аналітичної роботи у науково-дослідному процесі й ефективності її широкого використання.

1. Сутність і значення аналітики як наукової дисципліни

Як відомо, нині і у світі, і в Україні аналітика, будучи не тільки знаряддям розумової діяльності людей, є специфічним суспільним явищем. Це непросте мультиструктурне формування, що можна розглядати, враховуючи такі підходи: діяльнісні, інституціональні, організаційні, ціннісні, гносеологічні, технологічні. Аналітика є дисципліною, що об'єднує три основні компоненти:

методологію інформаційно-аналітичної роботи; організаційне забезпечення цього процесу; технологічне та методологічне забезпечення розроблення і створення засобів для її здійснення [4, с. 14; 5, с. 196].

Отже, сформулюємо головні складові сутності аналітики як наукової дисципліни, пов'язаної з інтелектуально-технологічною та методологічною сторонами діяльності, що спрямована на вирішення завдань синтезу та управління новими знаннями: методологічне підґрунтя процесу обробки інформації; з метою отримання нового знання і за допомогою наукових та інтуїтивних методів використовують методологію пізнання; основана на науковому підході форма світогляду та мислення; природа знань про реальні процеси у світі; засіб перетворення у раціональний, логічний план мислення інтуїтивних уявлень; з метою прийняття управлінських рішень використовується в процесах управління як форма наукового пізнання; дає можливість окреслити думки «між рядками» в суспільних процесах і текстах як сукупність методів; є скороченням від інформаційно-аналітичної роботи; є засобом аналізу й узагальнення різнорідних та багаторазово повторюваної інформації про обставини; конструювання, побудова схем і моделювання елементів та зв'язків між ними в процесі систематизації змісту; з метою подальшого синтетичного об'єднання в логічну систему в процесі розділення об'єкта на складові; окреслення внутрішньої структури певного об'єкта дослідження за принципом конструктивного спрощення; є стрижнем науково-дослідної роботи; спрямована на вирішення практичних завдань, є підґрунтям логічної, інтелектуальної діяльності.

Із цього випливає, що аналітика є сукупністю принципів методологічного, організаційного і технологічного забезпечення індивідуальної та колективної розумової діяльності, яка дає змогу ефективно обробляти інформацію з метою вдосконалення якості наявних і набуття нових знань, а також підготовки інформаційної бази для прийняття оптимальних для наукових завдань рішень [6].

Аналітику потрібно розглядати як характерну діяльність певного суб'єкта у певній проблемній сфері. Процеси інтелектуальної діяльності та процедури, що породжують нову інформацію, мають ознаки творчості, дають

зможу виявляти нові аспекти проблеми та пропонувати інноваційні способи їх вирішення, відносять до аналітичної діяльності.

Окрім того, аналітика поєднує у собі аналітичні методи отримання знання із практично-пізнавальною сферою проблеми. З цієї позиції отримання знання про прикладні проблеми та шляхи їх розв'язання аналітичними методами і є сутністю аналітики, яка окреслюється у двох площинах. А саме, у методологічній, яка є відображенням знаряддя отримання знань про проблеми та шляхи їх вирішення, та у проблемній, яка визначає проблемну сферу управління.

Сукупність правил, конкретних принципів, алгоритмів і прийомів аналітичної діяльності в процесі еволюції людських знань утворили певну систему, методи пізнавальної діяльності, за допомогою яких здійснюється реалізація аналітичної діяльності. Чимало методів, що застосовуються в аналітиці, є творчими аналітичними процедурами. Вони не тільки мобілізують осмислені дослідником знання, а й інтуїтивне, неосмислене, їх ефективність часто

значно перевищує механізми раціональної інтелектуальної діяльності. Вони не можуть бути ефективними без застосування творчого, латерального мислення, яке є прогресивним процесом утворення нового знання.

У зв'язку із вищезазначеним діяльність, відповідну до чітко окреслених цінностей і стандартів із метою отримання знань про прикладні проблеми в науковій діяльності та способи їх вирішення за допомогою аналітичних методів, теж називають аналітикою.

Отже, ґрунтуючись на вказаних формулюваннях положення сутності аналітики, можемо класифікувати її основні різновиди. Зокрема, аналітична діяльність може класифікуватися за такими ознаками, як тип: об'єкта аналізу, методу, що домінує, орієнтації на цінності, курируючої науки, кадрового забезпечення, організації, часової детермінації, а також місце в дослідженні, рівень пізнання, ступінь прозорості для суспільства. Водночас певне призначення і специфіку має кожний різновид аналітичної діяльності (рис.).

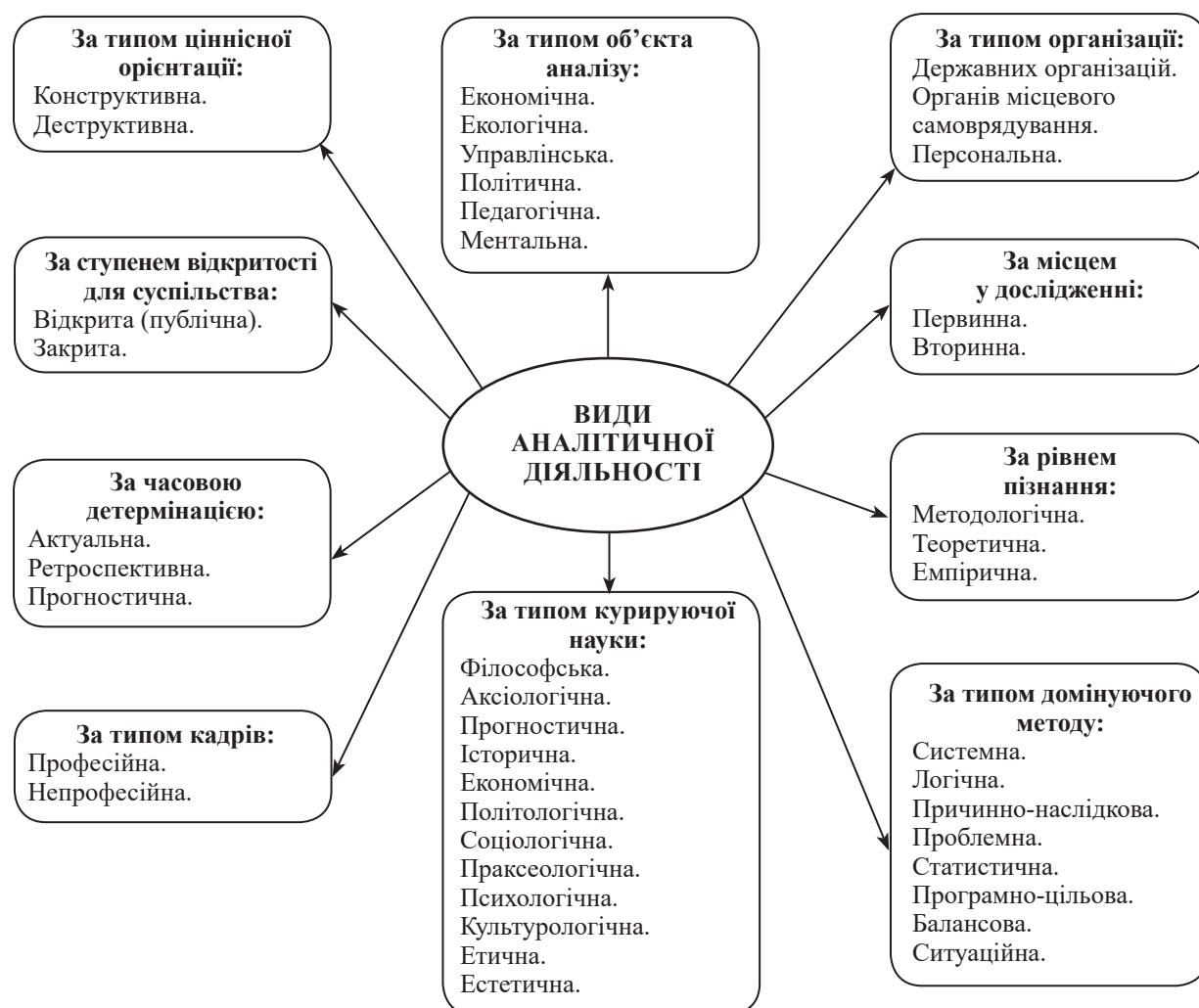

Рис. Види аналітичної діяльності

Отже, аналітика є соціальним явищем, яке має тенденцію до швидкого розвитку та володіє певними закономірностями. Найважливішою закономірністю є інституціоналізація аналітичної діяльності. Нині вона спирається на суспільні цінності, стандарти і норми та є впливовим і поширеним видом соціально-економічної діяльності. Крім того, у ній заслуговує на увагу феномен «масової аналітики», завдяки якому конкретна експертиза поточних тенденцій і подій світової та української економіки, політики, юриспруденції, психологічних, соціальних, екологічних та багатьох інших проблем посідає особливе місце у сфері інформаційних потреб людини [4, с. 91; 5, с. 194]. Водночас формується наукове підґрунтя, демонструються випадки аналізу фактів і подій методом інтерпретації їх сутності і це завдяки аналітичним методам опрацювання наукових матеріалів.

2. Методологія аналітичної діяльності у науково-дослідному процесі

Як відомо, всі етапи й процедури аналітики є аналітичними, але етап тлумачення фактів є концентрованою аналітикою, де ступінь аналітичності досягає найвищого рівня. Його методологія ґрунтується на основних розумових операціях – загальнологічних прийомах пізнання. До розв'язання задачі розум доходить за допомогою низки операцій, основними з-поміж яких є порівняння, аналіз, синтез, абстракція, узагальнення та конкретизація. Так, при порівнянні мислення уподібнює явища, речі та їх властивості, окреслюючи відмінності та схожості, це зумовлює утворення класифікації. За допомогою аналізу здійснюється розділення явища, предмета чи ситуації для встановлення складових. Синтез є зворотним до аналізу процесом, він відновлює ціле, виявляючи суттєві відносини та зв'язки.

У мисленні аналіз і синтез взаємопов'язані. Без застосування синтезу аналіз призводить до механічного зведення цілого до суми частин. Водночас неможливий і синтез без аналізу, оскільки від повинен відновити з виділених за допомогою аналізу частин ціле. Отже, аналіз сукупно з синтезом є нерозривною діалектичною єдністю, яку можна назвати аналітико-синтетичним дослідженням.

Узагальнення характеризується відкиданням одиничних ознак і збереженням загальних, із збереженням та розкриттям важливих зв'язків. Виокремлення одної певної властивості чи сторони сукупно із нівелюванням інших характерне абстракції. Узагальнення та абстракція є двома симбіотичними сторонами одного розумового процесу, за допомогою якого здійснюється пізнання.

Абстракція завжди передбачає протилежну їй розумову операцію – конкретизацію, що означає рух від абстракції і узагальнення у зворотному напрямку до конкретної дійсності. У науковому дослідженні конкретизація є наведенням прикладу для встановленого загального положення. У поєднанні з абстракцією конкретизація є важливою умовою правильного розуміння дійсності, оскільки вона не дозволяє мисленню відриватися від живого споглядання явищ. Завдяки конкретизації за людським мисленням завжди відчувається безпосередньо сприйнята дійсність. Водночас відсутність конкретизації перетворює знання у голі абстракції, відірвані від життя [7, 8].

У процесі таких розумових операцій формуються судження та умовиводи, до яких розум доходить дедуктивним та індуктивним шляхом.

Нині до найпоширеніших методів, що застосовуються на аналітичному етапі дослідження в методології наукового пізнання, можна віднести:

- системний аналіз, за якого об'єкт, що досліджується, розглядається як єдина система, в якій кожний елемент взаємопов'язаний з іншими елементами та з усією системою загалом, водночас об'єкт як система є частиною надсистеми. Причинно-наслідковий аналіз виявляє причини виникнення того чи іншого явища;

- функціональний аналіз, що вивчає різноманітні функції та дії об'єкта;

- структурний аналіз – вивчає побудову, структуру об'єкта та внутрішні зв'язки між його частинами;

- ретроспективний аналіз – вивчає об'єкт у розвитку з моменту його виникнення;

- інформаційний аналіз вивчає не об'єкт, а наявну інформацію про нього;

- порівняльний аналіз передбачає порівняння подібних об'єктів, виявлення схожості між ними;

- ситуаційний аналіз вивчає конкретну ситуацію, відхилення від штатних ситуацій із метою попередження виникнення подібних у майбутньому;

- класифікаційний аналіз передбачає розподіл об'єктів, що вивчаються, на групи (класи) за загальною ознакою;

- текстовий аналіз – вивчає текст як комунікативне явище. Він пов'язаний із герменевтичним методом і покликаний проникати у глибинний зміст тексту, який за певних причин був прихований або затемнений [9].

Окрім того, у процесі аналітичної діяльності застосовуються і загальнонаукові, і спеціальнонаукові методи. Зокрема, метод аналогії – перенесення знайденої властивості одного

предмета на інший на підставі подібності предметів із будь-якими іншими властивостями. В основі методу аналогії є порівняння. Метод аналогії не завжди буває достовірним. Для отримання більш достовірного умовиводу важливо: зіставляти якнайбільшу кількість властивостей у порівнюваних об'єктах; об'єкти повинні бути подібні у найважливіших та істотних ознаках; враховувати не тільки схожість, а і відмінності, щоб не перенести відмінності на інший предмет дослідження.

Іноді, думаючи за аналогією, можна не помітити численних прихованих небезпек і помилитися. Для того, щоб ефективно застосовувати метод аналогії, потрібно враховувати його переваги та недоліки. Так, дослідження, як правило, починають із вивчення явища, про яке бажано отримати додаткові відомості. Для цього звертаються до однотипного явища в минулому, про яке вже є певна інформація.

Іноколи вважається, відсутність даних, що підтверджують зворотне, або невідоме явище, можливо, буде таким, про яке вже є певні відомості. Однак, окрім фізичних явищ, жодні інші зазвичай не можуть бути схожими. У таких випадках роблять припущення і вживають вираз: «ймовірно».

Подібність явищ може візуально виявитися настільки значущою, що виникає помилкове міркування зробити висновки за аналогією. Тоді досягнуті на початку успіхи завдяки застосуванню методу аналогії зменшують обережність і призводять до негативних наслідків.

Дотримання таких правил є підґрунтям ефективного використання методу аналогії:

- спершу потрібно попередньо дослідити поставлену проблему такою мірою, щоб змогти чітко визначити частинки проблеми, аналогічній тим, що плануємо порівнювати;

- необхідно знайти аналогічні досліджуваному явищу з-поміж відомих. Слід зазначити, що аналогія може бути невиправданою за умови, якщо елементи досліджуваного явища не володіють достатньою подібністю з відповідними елементами досліджуваного явища. Також не принесе користі застосування методу аналогії у випадку, коли найсуттєвіші для вирішення поставленого питання елементи обох явищ різко відрізнятимуться одні від одних;

- потребує дослідження явище порівняно з відомим. Для цього важливо встановити відмінні та схожі ознаки між ними. Надалі їх можна порівняти та зіставити. Найбільш корисно досліджувати ознаки, що відрізняють різні явища одні від одних. Відсотковий метод є варіантом спрощеного застосування методу аналогії. Прогнозування відбувається шляхом

відштовхування від відомої інформації, яка має числове вираження у відсотках, що дозволяє припустити такий самий чи подібний результат у майбутньому.

В аналітиці часто застосовують два абсолютно протилежні методи, які доповнюють один одного: метод статистичного аналізу та метод вивчення окремих випадків. Органічно поєднавши їх, досягається ефективність результатів [7].

Метод статистичного аналізу застосовують у разі наявності великої кількості явищ. Усі статистичні методи ґрунтуються на засадах математичної обробки. Він дає змогу дійти висновку дедуктивним шляхом, від загального до одиничного.

Відрізняється від статичного підходу метод вивчення окремих випадків, він ураховує генезу явища, дає змогу показати його у динаміці. Окреслення певних випадків набагато правильніше відображає реальну дійсність, тоді як статистичні узагальнення є здебільшого абстракціями. Недоліком методу є те, що на практиці дослідження може окреслювати лише незначну кількість випадків, тому умовивід будується індуктивним шляхом, що може призвести до висновку за неповної індукції.

З огляду на це під час перевірки висновків бажано застосовувати обидва методи паралельно.

При аналітичній діяльності добре зарекомендували себе методи:

- виключення – поступове виключення різних об'єктів або складових явища;

- мозаїки – «вичислення», добудова, домислення неvistачаючих фрагментів цілісної картини;

- емпатії – входження в образ об'єкта, що аналізується, уявлення себе на його місці, осмислення з його позицій його можливих дій;

- формалізації – вивчення об'єкта шляхом переведення його якісних характеристик у певну знакову форму, наприклад, представлення у вигляді графіків, схем, таблиць тощо;

- прогнозування – вивчення перспектив розвитку об'єкта;

- декомпозиції – розділення вихідної ситуації або проблеми на частини, зведення складної ситуації до декількох більш простих. Ідея методу в тому, що сукупність рішень окремих елементів проблеми є прийнятним рішенням вихідної загальної проблеми. Метод застосовується на початку дослідження при постановці завдань;

- зв'язків – застосовується для аналізу та систематизування великої кількості логічно пов'язаних даних. Дозволяє в наочній формі

виявити логічні зв'язки між основною проблемою та різноманітними факторами впливу.

Водночас перелічені методи не вичерпують усієї множини наявних аналітичних методів, кількість яких постійно збільшується, а якість удосконалюється. Вони пов'язані між собою, оскільки ґрунтуються на основних розумових операціях. Окрім того, в процесі аналітичної роботи слід застосовувати не чисті методи, а їхню сукупність. Вибір видів і методів аналізу має повністю обумовлюватися поставленою метою та завданнями наукового дослідження.

Висновки

Аналітика, будучи різновидом науково-дослідної роботи у науковому дослідженні, займається створенням нової вивідної інформації шляхом інтелектуального перероблення наявних відомостей з конкретною метою. Відповідно, вся аналітична діяльність має наукову основу.

У науковому дослідженні аналітика є творчим процесом цілеспрямованої інтелектуальної діяльності, що передбачає створення нових

знань і забезпечується загальнонауковими аналітичними методами й технологіями.

Більшість методів аналітики значно перевершують механізми критичної розумової діяльності за допомогою використання не тільки усвідомленого науковцем знання, а й інтуїції.

У процесі аналітичної роботи потрібно застосовувати не методи, а їхню сукупність. Вибір видів і методів аналізу має повністю обумовлюватися поставленою метою та завданнями наукового дослідження.

Отже, ефективна реалізація наукової діяльності забезпечується застосуванням низки методів пізнавальної діяльності, кожен із яких відображає сукупність прийомів, принципів, правил, аналітичних алгоритмів роботи, які утворили особливу систему в процесі розвитку та становлення науки.

Ураховуючи сучасні можливості людства у плані широкого застосування найновіших технологій для поглиблення наукових знань, слід вважати перспективним подальше вивчення можливостей аналітичної діяльності у практиці наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В. Г. Сутнісний аспект методології наукових досліджень. *Економіка АПК*. 2016. № 7. С. 87–104.
2. Журавель В. А. Окремі методики в системі криміналістичних знань. *Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія «Юридична»*. 2015. Вип. 1. С. 358–366.
3. Хомів О. В. Особливості проведення науково-економічних досліджень. *Ефективна економіка*. 2015. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4048> (дата звернення: 21.09.2021).
4. Писаренко Т. В., Куранда Т. К. та ін. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2019 році: науково-аналітична доповідь. Київ : УкрІНТЕІ, 2020. 109 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/2020/08/13/nadnaukaza2019-stisnuto.pdf> (дата звернення: 25.09.2021).
5. Александров О. Особливості інформаційно-аналітичної діяльності в країнах ЄС. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 4 (49). Ч. 1. С. 191–197.
6. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. С. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> ВР (дата звернення: 01.10.2021).
7. Сілкova Г. Інформаційно-аналітична діяльність як напрям інформаційної діяльності. *Вісник книжкової палати*. 2001. № 2. С. 14–20.
8. Кобелев О. М. Еволюція інформаційно-аналітичних технологій. *Вісник Харківської державної академії культури: зб. наук. пр.* Харків : ХДАК, 2009. Вип. 26. С. 108–117.
9. Сердюк І. А. Інтерпретація поняття «методологічний підхід» у сучасній правничій науці. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 52–58.

References

1. Andriyчук, V. H. (2016). Sutnisnyy aspekt metodolohiyi naukovykh doslidzhen' [The essential aspect of research methodology]. *Ekonomika APK (The Economy of Agro-Industrial Complex)*, 7, 87–04 [in Ukr.].
2. Zhuravel', V. A. (2015). Okremi metodyky v systemi kryminalistychnykh znan' [Some techniques in the system of forensic knowledge]. *Naukovyy visnyk L'vivs'koyi komertsyynoyi akademiyi. Seriya «Yurydychna», (Scientific Bulletin of the Lviv Commercial Academy. Legal Series)*, 1, 358–366 [in Ukr.].
3. Khomiv, O. V. (2015). Osoblyvosti provedennya naukovo-ekonomichnykh doslidzhen' [Features of scientific and economic research]. *Efektivna ekonomika (Efficient economy)*, 5. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4048> [in Ukr.].
4. Pysarenko, T. V., Kuranda, T. K. ta in. (2020). Naukova ta naukovo-tekhnichna diyal'nist' v Ukraini u 2019 rotsi [Scientific and scientific-technical activity in Ukraine in 2019]: naukovo-analitychna dopovid'. Kyiv:

- UkrINTEI. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/2020/08/13/nadnaukaza2019-stisnuto.pdf> [in Ukr.].
5. Aleksandrov, O. (2016). Osoblyvosti informatsiyno-analitychnoyi diyal'nosti v krayinakh EU [Features of information and analytical activities in EU countries]. *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnya (Efficiency of public administration)*, 4 (49), 1, 191–197 [in Ukr.].
 6. Pro informatsiyu [On information]: *Zakon Ukrainy vid 2 zhovtnya 1992 r. № 2657-XII. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy (Information of the Verkhovna Rada of Ukraine)*. 1992, 48, 650. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text_VR [in Ukr.].
 7. Silkova, H. (2001). Informatsiyno-analitychna diyal'nist' yak napryam informatsiynoyi diyal'nosti [Information-analytical activity as a direction of information activity]. *Visnyk knyzhkovoyi palaty (Bulletin of the Book Chamber)*, 2, 14–20 [in Ukr.].
 8. Kobylev, O. M. (2009). Evolyutsiya informatsiyno-analitychnykh tekhnolohiy [Evolution of information and analytical technologies]. *Visnyk Kharkivs'koyi derzhavnoyi akademiyi kul'tury (Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture)* : zb. nauk. pr. Kharkiv : KHDAK. 26, 108–117 [in Ukr.].
 9. Serdyuk, I. A. (2018). Interpretatsiya ponyattya «metodolohichnyy pidkhid» u suchasniy pravnychiy nausti [Interpretation of the concept of «methodological approach» in modern legal science]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav (Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs)*, 4, 52–58 [in Ukr.].

Стаття: надійшла до редакції 21.10.2021
прийнята до друку 16.11.2021
The article: is received 21.10.2021
is accepted 16.11.2021